

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Μ. ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγές αρ. 75226/12, 75972/12, 76954/12, 78721/12, 78786/12, 909/13, 920/13,
1304/13 και 2394/13)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

24 Ιουλίου 2014

Η απόφαση αυτή είναι οριστική. Μπορεί να επέλθουν ορισμένες αλλαγές ως προς τη μορφή.

Στην υπόθεση Μ. και λοιποί κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα) συνεδρίασε σε Τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση :

Mirjana Lazarova Trajkovska, *πρόεδρος,*

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Ksenija Turković, *Δικαστές,*

και με τη σύμπραξη του de André Wampach, *Αναπληρωτή Γραμματέα Τμήματος,*

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο την 1^η Ιουλίου 2014,

Εξέδωσε την παρούσα απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από εννέα προσφυγές (τις προσφυγές υπ' αρ. 75226/12, 75972/12, 76954/12, 78721/12, 78786/12, 909/13, 920/13, 1304/13 και 2394/13) που ασκήσανε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας εννέα πολίτες του κράτους αυτού, τα ονόματα των οποίων αναφέρονται κατωτέρω στο παράρτημα (« οι προσφεύγοντες »), οι οποίοι προσέφυγαν στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών (« η Σύμβαση »).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπήθηκαν από τον κ. Ν. Αναγνωστόπουλο, δικηγόρο του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Η ελληνική κυβέρνηση (« η Κυβέρνηση ») εκπροσωπήθηκε από την πληρεξουσία της, την κ. Φ. Δεδούση, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 22 Φεβρουαρίου 2013, οι προσφυγές κοινοποιήθηκαν στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

A. Το πλαίσιο των υποθέσεων

4. Οι νόμοι 2838/2000 και 3016/2002 προέβλεπαν αύξηση των μισθών των αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού και του Πυροσβεστικού Σώματος.

5. Οι παρούσες προσφυγές αφορούν διαδικασίες που ήγειραν οι προσφεύγοντες ή οι προκάτοχοι τους για να πετύχουν την αναπροσαρμογή και την αύξηση του ποσού των συντάξεών τους σύμφωνα με τις διατάξεις των ανωτέρω νόμων.

B. Οι υπό κρίση διαδικασίες

1. Προσφυγή αρ. 75226/12

6. Σε μία ημερομηνία που δεν προσδιορίζεται, ο προσφεύγων προσέφυγε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με αίτηση για αναπροσαρμογή του ποσού της σύνταξής του.

7. Στις 5 Απριλίου 2002, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους απέρριψε την αίτησή του.

8. Στις 19 Μαρτίου 2003, ο προσφεύγων άσκησε ένσταση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

9. Θεωρώντας ότι η αίτησή του είχε απορριφθεί σιωπηρά μετά την παρέλευση τριών μηνών χωρίς απάντηση της διοίκησης, ο προσφεύγων προσέφυγε στις 12 Αυγούστου 2003 στο Ελεγκτικό Συνέδριο με προσφυγή κατά της σιωπηρής απόρριψης της αίτησής του.

10. Στις 22 Ιανουαρίου 2004, η Επιτροπή Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους απέρριψε την από 19 Μαρτίου 2003 ένσταση του προσφεύγοντος με την απόφαση αρ. 248/2004.

11. Στις 18 Απριλίου 2008, το Ελεγκτικό Συνέδριο δικαίωσε τον προσφεύγοντα (απόφαση αρ. 1011/2008).

12. Στις 17 Ιουλίου 2009, το Δημόσιο άσκησε αναίρεση ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά της απόφασης αρ. 1011/2008.

13. Στις 8 Φεβρουαρίου 2012, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου απέρριψε την αναίρεση (απόφαση αρ. 461/2012). Η απόφαση κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 15 Μαΐου 2012.

2. Προσφυγή αρ. ° 75972/12

14. Σε μία ημερομηνία που δεν προσδιορίζεται, ο προκάτοχος των προσφευγόντων προσέφυγε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με αίτηση για αναπροσαρμογή του ποσού της σύνταξής του.

15. Στις 10 Δεκεμβρίου 2001, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους απέρριψε την αίτησή του.

16. Στις 20 Δεκεμβρίου 2002, ο προκάτοχος των προσφευγόντων προσέφυγε στο Ελεγκτικό Συνέδριο με προσφυγή κατά της απόφασης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

17. Στις 12 Ιανουαρίου 2006, ο προκάτοχος των προσφευγόντων απεβίωσε. Οι τελευταίοι τον διαδέχθηκαν στη διαδικασία.

18. Η επ' ακροατηρίου συζήτηση διεξήχθη στις 19 Ιανουαρίου 2007. Λόγω της παράλειψης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους να προσκομίσει τον φάκελο της σύνταξης του προκατόχου των προσφευγόντων, το Ελεγκτικό Συνέδριο με προδικαστική απόφαση ανέβαλε την εκδίκαση της υπόθεσης. Η νέα επ' ακροατηρίου συζήτηση διεξήχθη στις 7 Δεκεμβρίου 2007.

19. Στις 7 Μαρτίου 2008, το Ελεγκτικό Συνέδριο δικάωσε τους προσφεύγοντες (απόφαση αρ. 563/2008).

20. Στις 17 Ιουνίου 2009, το Δημόσιο άσκησε αναίρεση ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά της απόφαση αρ. 563/2008.

21. Στις 7 Δεκεμβρίου 2011, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου απέρριψε την αναίρεση (απόφαση αρ. 3234/2011). Η απόφαση κοινοποιήθηκε στους προσφεύγοντες στις 22 Μαΐου 2012.

3. Προσφυγή αρ. ° 76954/12

22. Στις 7 Απριλίου 2003, ο προσφεύγων προσέφυγε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με αίτηση για αναπροσαρμογή του ποσού της σύνταξής του.

23. Στις 11 Αυγούστου 2003, μετά τη σιωπηρή απόρριψη της αίτησής του, άσκησε ένσταση κατά της απόφασης ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικό Λογιστήριο του Κράτους.

24. Θεωρώντας ότι η αίτησή του είχε απορριφθεί σιωπηρά μετά την παρέλευση τριών μηνών χωρίς απάντηση της διοίκησης, ο προσφεύγων προσέφυγε στις 24 Νοεμβρίου 2003 στο Ελεγκτικό Συνέδριο με προσφυγή κατά της σιωπηρής απόρριψης της αίτησής του.

25. Στις 23 Φεβρουαρίου 2005, η Επιτροπή Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους απέρριψε την από 11 Αυγούστου 2003 ένσταση του προσφεύγοντος με την απόφαση αρ. 846/2005.

26. Στις 6 Ιουνίου 2008, το Ελεγκτικό Συνέδριο δικάωσε τον προσφεύγοντα (απόφαση αρ. 1485/2008).

27. Στις 24 Σεπτεμβρίου 2009, το Δημόσιο άσκησε αναίρεση ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά της απόφασης αρ. 1485/2008.

28. Στις 4 Απριλίου 2012, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου απέρριψε την αναίρεση (απόφαση αρ. 924/2012). Η απόφαση κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 29 Μαΐου 2012.

4. Προσφυγή αρ. 78721/12

29. Στις 31 Δεκεμβρίου 2005, ο προσφεύγων προσέφυγε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με αίτηση για αναπροσαρμογή του ποσού της σύνταξής του.

30. Στις 23 Ιανουαρίου 2006, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους απέρριψε την αίτησή του.

31. Στις 3 Αυγούστου 2006, ο προσφεύγων προσέφυγε στο Ελεγκτικό Συνέδριο με προσφυγή κατά της απόφασης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

32. Στις 27 Ιουνίου 2008, το Ελεγκτικό Συνέδριο δικάωσε τον προσφεύγοντα (απόφαση αρ. 1773/2008).

33. Στις 7 Οκτωβρίου 2009, το Δημόσιο άσκησε αναίρεση ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά της απόφασης αρ. 1773/2008.

34. Στις 4 Απριλίου 2012, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου απέρριψε την αναίρεση (απόφαση αρ. 933/2012). Η απόφαση κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 7 Ιουνίου 2012.

5. Προσφυγή αρ. 78786/12

35. Στις 20 Δεκεμβρίου 2002, ο προσφεύγων προσέφυγε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με αίτηση για αναπροσαρμογή του ποσού της σύνταξής του.

36. Σε μία ημερομηνία που δεν προσδιορίζεται, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους απέρριψε την αίτησή του.

37. Στις 19 Φεβρουαρίου 2003, ο προσφεύγων άσκησε ένσταση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

38. Θεωρώντας ότι η αίτησή του είχε απορριφθεί σιωπηρά μετά την παρέλευση τριών μηνών χωρίς απάντηση της διοίκησης, ο προσφεύγων προσέφυγε στις 10 Δεκεμβρίου 2003, στο Ελεγκτικό Συνέδριο με προσφυγή κατά της σιωπηρής απόρριψης της αίτησής του.

39. Εντωμεταξύ, στις 22 Σεπτεμβρίου 2003, η Επιτροπή Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, με την απόφαση αρ. 1483/2003, απέρριψε την από 19 Φεβρουαρίου 2003 ένσταση του προσφεύγοντος.

40. Στις 27 Ιουνίου 2008, το Ελεγκτικό Συνέδριο δικαίωσε τον προσφεύγοντα (απόφαση αρ. 1761/2008).

41. Στις 7 Οκτωβρίου 2009, το Δημόσιο άσκησε αναίρεση ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά της απόφασης αρ. 1761/2008.

42. Στις 7 Μαρτίου 2012, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου απέρριψε την αναίρεση (απόφαση αρ. 746/2012). Η απόφαση κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 5 Ιουνίου 2012.

6. Προσφυγή αρ. 909/13

43. Στις 24 Σεπτεμβρίου 2002, ο προσφεύγων προσέφυγε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με αίτηση για αναπροσαρμογή του ποσού της σύνταξής του.

44. Με απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2002, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους απέρριψε την αίτησή του.

45. Στις 2 Μαΐου 2003, ο προσφεύγων άσκησε ένσταση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

46. Θεωρώντας ότι η αίτησή του είχε απορριφθεί σιωπηρά μετά την παρέλευση τριών μηνών χωρίς απάντηση της διοίκησης, ο προσφεύγων προσέφυγε, στις 30 Ιανουαρίου 2004, στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

47. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2004, η Επιτροπή Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, με την απόφαση αρ. 2649/2004, απέρριψε την από 2 Μαΐου 2003 ένσταση του προσφεύγοντος.

48. Στις 27 Ιουνίου 2008, το Ελεγκτικό Συνέδριο δικαίωσε τον προσφεύγοντα (απόφαση αρ. 1696/2008).

49. Στις 7 Οκτωβρίου 2009, το Δημόσιο άσκησε αναίρεση ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά της απόφασης αρ. 1696/2008.

50. Στις 4 Απριλίου 2012, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου απέρριψε την αναίρεση (απόφαση αρ. 939/2012). Η απόφαση κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 20 Ιουνίου 2012.

7. Προσφυγή αρ. 920/13

51. Στις 3 Δεκεμβρίου 2001, ο προσφεύγων προσέφυγε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με αίτηση για αναπροσαρμογή του ποσού της σύνταξής του.

52. Με απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2002, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους απέρριψε την αίτησή του.

53. Στις 16 Φεβρουαρίου 2004, ο προσφεύγων άσκησε ένσταση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

54. Θεωρώντας ότι η αίτησή του είχε απορριφθεί σιωπηρά μετά την παρέλευση τριών μηνών χωρίς απάντηση της διοίκησης, ο προσφεύγων προσέφυγε στις 6 Ιουλίου 2004, στο Ελεγκτικό Συνέδριο με προσφυγή κατά της σιωπηρής απόρριψης της διοίκησης.

55. Στις 20 Απριλίου 2005, η Επιτροπή Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, με την απόφαση αρ. 1822/2005, απέρριψε την από 16 Φεβρουαρίου 2004 ένσταση του προσφεύγοντος.

56. Στις 27 Ιουνίου 2008, το Ελεγκτικό Συνέδριο δικαίωσε τον προσφεύγοντα (απόφαση αρ. 1694/2008).

57. Στις 7 Οκτωβρίου 2009, το Δημόσιο άσκησε αναίρεση ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά της απόφασης αρ. 1694/2008.

58. Στις 2 Μαΐου 2012, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου απέρριψε την αναίρεση (απόφαση αρ. 1392/2012). Η απόφαση κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 28 Ιουνίου 2012.

8. Προσφυγή αρ. 1304/13

59. Σε μία ημερομηνία που δεν προσδιορίζεται ο προκάτοχος των προσφευγόντων προσέφυγε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με αίτηση για αναπροσαρμογή του ποσού της σύνταξής του.

60. Σε μία ημερομηνία που δεν προσδιορίζεται, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους απέρριψε την αίτησή του.

61. Στις 10 Ιουλίου 2002, ο προκάτοχος των προσφευγόντων προσέφυγε στο Ελεγκτικό Συνέδριο με προσφυγή κατά την απόφαση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

62. Στις 4 Οκτωβρίου 2003, ο προκάτοχος των προσφευγόντων απεβίωσε. Στις 17 Φεβρουαρίου 2006, οι τελευταίοι τον διαδέχτηκαν στη διαδικασία.

63. Η επ' ακροατηρίου συζήτηση διεξήχθη στις 17 Νοεμβρίου 2006. Εν αναμονή απόφασης της Ολομέλειας επί ζητήματος συνταγματικότητας μιας διάταξης, το Ελεγκτικό Συνέδριο ανέβαλε την εκδίκαση της υπόθεσης. Μια νέα επ' ακροατηρίου συζήτηση διεξήχθη στις 6 Ιουνίου 2008.

64. Στις 17 Οκτωβρίου 2008, το Ελεγκτικό Συνέδριο δικαίωσε τους προσφεύγοντες (απόφαση αρ. 2377/2008).

65. Στις 16 Νοεμβρίου 2009, το Δημόσιο άσκησε αναίρεση ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά της απόφασης αρ. 2377/2008.

66. Στις 2 Μαΐου 2012, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου απέρριψε την αναίρεση (απόφαση αρ. 1426/2012). Η απόφαση κοινοποιήθηκε στους προσφεύγοντες στις 3 Ιουλίου 2012.

9. Προσφυγή αρ. 2394/13

67. Στις 27 Απριλίου 2001, ο προσφεύγων προσέφυγε στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με αίτηση για αναπροσαρμογή του ποσού της σύνταξής του.

68. Με απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2002, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους απέρριψε την αίτησή του.

69. Στις 16 Φεβρουαρίου 2004, ο προσφεύγων άσκησε ένσταση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

70. Θεωρώντας ότι η αίτησή του είχε απορριφθεί σιωπηρά μετά την παρέλευση τριών μηνών χωρίς απάντηση της διοίκησης, ο προσφεύγων προσέφυγε στις 7 Ιουλίου 2004, ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου με προσφυγή κατά της σιωπηρής απόρριψης της αίτησής του.

71. Στις 19 Μαΐου 2005, η Επιτροπή Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους με την απόφαση αρ. 2266/2005, απέρριψε την από 16 Φεβρουαρίου ένσταση του προσφεύγοντος.

72. Στις 21 Νοεμβρίου 2008, το Ελεγκτικό Συνέδριο δικαίωσε τον προσφεύγοντα (απόφαση αρ. 2594/2008).

73. Στις 16 Νοεμβρίου 2009, το Δημόσιο άσκησε αναίρεση ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά της απόφασης αρ. 2594/2008.

74. Στις 2 Μαΐου 2012, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου απέρριψε την αναίρεση (απόφαση αρ. 1418/2012). Η απόφαση κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 6 Ιουλίου 2012.

Γ. Το οικείο εθνικό δίκαιο

Ο Νόμος 4239/2014

75. Ο Νόμος 4239/2014 με τον τίτλο «Δίκαιη ικανοποίηση λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης, στα πολιτικά και ποινικά δικαστήρια και στο Ελεγκτικό Συνέδριο» τέθηκε σε ισχύ στις 20 Φεβρουαρίου 2014. Εισήγαγε, μεταξύ άλλων, μια νέα αποζημιωτική προσφυγή που προέβλεπε την επιδίκαση δίκαιης ικανοποίησης λόγω της αδικαιολόγητης καθυστέρησης μιας διαδικασίας ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Το άρθρο 3 § 1 ορίζει ότι :

«Η αίτηση ασκείται ανά βαθμό δικαιοδοσίας εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης του δικαστηρίου που εκδόθηκε μετά από δίκη για την οποία ο αιτών παραπονείται ότι υπήρξε υπέρβαση της εύλογης διάρκειάς της (...)

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

76. Λόγω της ομοιότητας των προσφυγών ως προς τα πραγματικά περιστατικά και ως προς το ζήτημα ουσίας που θέτουν, το Δικαστήριο κρίνει απαραίτητο να τις συνεκδικάσει και αποφασίζει να τις εξετάσει σε μία απόφαση.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 §1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

77. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραβίασε την αρχή της «λογικής προθεσμίας» όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει τα εξής :

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό δικαστηρίου, (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως(...) (.) »

A. Ως προς το παραδεκτό

78. Στις παρατηρήσεις της επί του άρθρου 41, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφυγές πρέπει να κηρυχθούν απαράδεκτες κατ' εφαρμογή του νέου κριτηρίου του άρθρου 35 § 3 (β) της Σύμβασης, όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο αρ. 14, σύμφωνα με το οποίο το Δικαστήριο μπορεί να κηρύξει απαράδεκτη μία προσφυγή εφόσον «ο προσφεύγων δεν έχει υποστεί σημαντική βλάβη, εκτός εάν ο σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπως αυτά ορίζονται από τη Σύμβαση και τα Πρωτοκολλά της, απαιτεί την εξέταση της προσφυγής επί της ουσίας και υπό την προϋπόθεση ότι δεν μπορεί να απορριφθεί για τον λόγο αυτό καμία υπόθεση η οποία δεν έχει εξεταστεί δεόντως από εσωτερικό».

79. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι έχει ήδη απορρίψει μία παρόμοια ένσταση με αυτή που προβάλλεται στην υπό κρίση υπόθεση (βλ. *Γκλέτσος κατά Ελλάδας*, αρ.° 58572/10, § 18, 6 Φεβρουαρίου 2014). Κατ' εφαρμογή της νομολογίας αυτής η ένσταση αυτή θα πρέπει να απορριφθεί στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης.

80. Εξάλλου, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι προσφυγές αυτές δεν είναι προδήλως αβάσιμες υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν αντίκεινται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως, θα πρέπει να κηρυχθούν παραδεκτές.

B. Ως προς την ουσία

1. Οι υπό κρίση περίοδοι

81. Όσον αφορά τις προσφυγές αρ. 75972/12 και 1304/13, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες, οι οποίοι διαδέχθηκαν τους προκατόχους τους στις διαδικασίες ως κληρονόμοι αυτών, δεν μπορούν να παραπονούνται για τη διάρκεια της διαδικασίας των υποθέσεων αυτών πριν τη διαδοχή.

82. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι όταν ένας προσφεύγων καθίσταται διάδικος ως κληρονόμος, μπορεί να παραπονεθεί για όλη τη διάρκεια της διαδικασίας (*Cocchiarella κατά Ιταλίας* [GC], αρ.º 64886/01, § 113, CEDH 2006-V, *Βασιλειάδης κατά Ελλάδας*, αρ. 32086/06, § 21, 2 Απριλίου 2009). Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι προσφεύγοντες στις προσφυγές αρ. 75972/12 και 1304/13 μπορούν να παραπονεθούν για όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

83. Εξάλλου όσον αφορά τις προσφυγές αρ. 75226/12, 76954/12, 78786/12, 909/13, 920/13 και 2394/13, επισημαίνει ότι οι προσφεύγοντες, πριν προσφύγουν στο Δικαστήριο, ασκήσανε ένσταση ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου Πράξεων Κανονισμού Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Η εν λόγω ένσταση ήταν απαραίτητη ενέργεια προκειμένου να είναι δυνατή η προσφυγή ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Συναφώς, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι όταν δυνάμει εθνικής νομοθεσίας, ο προσφεύγων οφείλει να εξαντλήσει την προηγούμενη διοικητική διαδικασία πριν προσφύγει σε δικαστήριο, η διαδικασία ενώπιον του διοικητικού οργάνου πρέπει να συμπεριληφθεί στον υπολογισμό της διάρκειας της αστικής διαδικασίας ενόψει της εφαρμογής του άρθρου 6 (βλ. συναφώς, *Πασχαλίδης και λοιποί κατά Ελλάδας*, 19 Μαρτίου 1997, § 33, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-II, *Ιχτιγιάρογλου κατά Ελλάδας*, αρ. 12045/06, § 38, 19 Ιουνίου 2008). Ως εκ τούτου, ως ημερομηνία αρχής της διαδικασίας πρέπει να εκληφθεί η ημερομηνία κατά την οποία οι προσφεύγοντες άσκησαν την εν λόγω προσφυγή.

84. Υπό τις συνθήκες αυτές, η διάρκεια των υπό κρίση διαδικασιών παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα

	Αρ. προσφυγής	Αρχή της διαδικασίας	Τέλος της διαδικασίας	Διάρκεια της διαδικασίας	Βαθμοί δικαιοδοσίας
1.	75226/12	19 Μαρτίου 2003	8 Φεβρουαρίου 2012	Οκτώ έτη και έντεκα μήνες περίπου	τρεις
2.	75972/12	20 Δεκεμβρίου 2002	7 Δεκεμβρίου 2011	Εννέα έτη περίπου	Δύο

3.	76954/12	11 Αυγούστου 2003	4 Απριλίου 2012	Οκτώ έτη και οκτώ μήνες περίπου	Τρεις
4.	78721/12	3 Αυγούστου 2006	4 Απριλίου 2012	Πέντε έτη και οκτώ μήνες περίπου	Δύο
5.	78786/12	19 Φεβρουαρίου 2003	7 Μαρτίου 2012	Πάνω από εννέα έτη	Τρεις
6.	909/13	2 Μαΐου 2003	4 Απριλίου 2012	Εννέα έτη περίπου	τρεις
7.	920/13	16 Φεβρουαρίου 2004	2 Μαΐου 2012	Οκτώ έτη και τρεις μήνες περίπου	τρεις
8.	1304/13	10 Ιουλίου 2002	2 Μαΐου 2012	Εννέα έτη και δέκα μήνες περίπου	Δύο
9.	2394/13	16 Φεβρουαρίου 2004	2 Μαΐου 2012	Οκτώ έτη και τρεις μήνες περίπου	τρεις

2. Λογική διάρκεια των διαδικασιών

85. Στις παρατηρήσεις της επί του άρθρου 41, η Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι το διακύβευμα της διαφοράς δεν ήταν σε θέση να προκαλέσει ηθική βλάβη στους προσφεύγοντες. Τέλος επικαλείται τον φόρτο εργασίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά την εποχή των πραγματικών περιστατικών για να δικαιολογήσει τις καθυστερήσεις κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας.

86. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο λογικός χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας κρίνεται σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης και σύμφωνα με κριτήρια που έχει θεσπίσει η νομολογία του Δικαστηρίου, και ιδίως τον περίπλοκο χαρακτήρα της υπόθεσης, τη συμπεριφορά του προσφεύγοντος και των αρμοδίων αρχών καθώς και το διακύβευμα της διαφοράς για τους ενδιαφερομένους (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Μαυρεδάκη κατά Ελλάδας*, αρ. 10966/10, 24 Οκτωβρίου 2013). Επισημαίνει συναφώς, ότι εναπόκειται στα συμβαλλόμενα κράτη να οργανώσουν το δικαϊκό τους σύστημα έτσι ώστε τα δικαστήρια τους να μπορούν να

εγγυώνται σε καθένα το δικαίωμα να πετύχει τελεσίδικη απόφαση επί αμφισβητήσεων σχετικών με τα αστικής φύσεως δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του εντός λογικής προθεσμίας (*Βασίλειος Αθανασίου και λοιποί κατά Ελλάδα*, αρ. 50973/08, § 26, 21 Δεκεμβρίου 2010).

87. Το Δικαστήριο έχει εξετάσει επανειλημμένως υποθέσεις που εγείρουν θέματα παρόμοια με αυτά της υπό κρίση υπόθεσης και διαπίστωσε την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλ. προαναφερθείσα απόφαση *Μαυρεδάκη*).

88. Σημειώνει ότι οι παρούσες υποθέσεις δεν παρουσιάζουν καμία δυσκολία. Πολύ περισσότερο δε, το Δικαστήριο δεν εντοπίζει κανένα στοιχείο ικανό να εγείρει την ευθύνη των προσφευγόντων ως προς τη διάρκεια της διαδικασίας. Έχοντας υπόψη τη νομολογία του επί του θέματος, κρίνει ότι στην υπό κρίση υπόθεση η διάρκεια των επίδικων διαδικασιών ήταν υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

89. Επομένως υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

III. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

90. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται επίσης για το ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει πραγματική προσφυγή για να παραπονεθούν για την υπερβολική διάρκεια των υπό κρίση διαδικασιών. Επικαλούνται το άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει ότι : :

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και άν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων του.»

A. Ως προς το παραδεκτό

91. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 (α) της Σύμβασης. Κρίνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως θα πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Ως προς την ουσία

92. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 εγγυάται πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικής αρχής η οποία επιτρέπει στον ενδιαφερόμενο να παραπονεθεί για την παραβίαση της υποχρέωσης που προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1, να δικασθεί η υπόθεσή του εντός λογικής προθεσμίας (βλ. *Kudła κατά Πολωνίας* [GC], αρ.º 30210/96, § 156, CEDH 2000-XI).

93. Εξάλλου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσέφερε στους ενδιαφερομένους πραγματική προσφυγή υπό την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης που να τους επιτρέπει να παραπονεθούν για τη διάρκεια μιας διαδικασίας (*Κόντη-Αρβανίτη κατά Ελλάδας*, αρ. 53401/99, §§ 29-30, 10 Απριλίου 2003 και *Τσουκαλάς κατά Ελλάδας*, αρ. 12286/08, §§ 37-43, 22 Ιουλίου 2010).

94. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι στις 20 Φεβρουαρίου 2014 τέθηκε σε ισχύ ο νόμος 4239/2014, περί δίκαιης ικανοποίησης λόγω υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας ενώπιον των ποινικών, πολιτικών δικαστηρίων και ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Με τον προαναφερθέντα νόμο θεσπίστηκε μια νέα προσφυγή που επιτρέπει στους ενδιαφερομένους να παραπονεθούν για τη διάρκεια της διαδικασίας ανά βαθμό δικαιοδοσίας ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου εντός προθεσμίας έξι μηνών από την ημερομηνία δημοσίευσης της σχετικής απόφασης (βλ. ανωτέρω παράγραφο 75). Ωστόσο, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ο νόμος αυτός δεν έχει αναδρομική ισχύ. Συνεπώς δεν προβλέπει τέτοια προσφυγή για τις υποθέσεις, όπως οι παρούσες, που έχουν ολοκληρωθεί έξι μήνες πριν την έναρξη ισχύος του. Κατά συνέπεια, οι προσφεύγοντες δεν μπορούσαν να ασκήσουν την εν λόγω προσφυγή.

95. Κατόπιν των ανωτέρω, το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω, της απουσίας στο εθνικό δίκαιο, κατά την εποχή των πραγματικών περιστατικών, προσφυγής που θα επέτρεπε στους προσφεύγοντες να πετύχουν την κύρωση του δικαιώματός τους να δικαστεί η υπόθεσή τους εντός λογικής προθεσμίας, υπό την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

IV. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

96. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

« Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση. »

A. Ζημία

97. Οι προσφεύγοντες ζητούν αντίστοιχα να επιδικαστούν (σε καθένα τους) τα ακόλουθα ποσά: 10 000 ευρώ (προσφυγές αρ. 75972/12 και 78721/12), 15 000 ευρώ (προσφυγές αρ. 76954/12, 78786/12, 909/13, 920/13 και 1304/13) και 20 000 ευρώ (προσφυγές αρ. 75226/12 και 2394/13), λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστησαν.

98. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί τις αξιώσεις αυτές. Καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει τα αιτήματα λόγω ηθικής βλάβης και υποστηρίζει ότι, σε κάθε περίπτωση, η διαπίστωση της παραβίασης θα αποτελούσε επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη.

99. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει 2 200 ευρώ σε κάθε προσφεύγοντα των προσφυγών αρ. 75226/12, 76954/12, 78786/12 και 909/13, 3 600 ευρώ από κοινού στους προσφεύγοντες της προσφυγής αρ. 75972/12, 2 300 ευρώ στον προσφεύγοντα της προσφυγής αρ. 78721/12, 1 800 ευρώ σε κάθε προσφεύγοντα των προσφυγών αρ. 920/13 και 2394/13 και 4 500 ευρώ από κοινού στους προσφεύγοντες της προσφυγής αρ. 1304/13 λόγω ηθικής βλάβης συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και Δικαστική δαπάνη

100. Οι προσφεύγοντες ζητούν επίσης για κάθε προσφυγή το ποσό των 1 000 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, καθώς και 1 000 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη για τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζουν αντίγραφα των σχετικών τιμολογίων.

101. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει τα αιτήματα για έξοδα και δικαστική δαπάνη.

102. Το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ των διαπιστωθεισών παραβιάσεων και των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης που διεκδικούν οι προσφεύγοντες ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και απορρίπτει το αίτημα αυτό. Όσον αφορά τα έξοδα στα οποία εκτέθηκαν για τις ανάγκες της εκπροσώπησής τους ενώπιον του Δικαστηρίου, λόγω της απουσίας οποιουδήποτε έγκυρου δικαιολογητικού από πλευράς προσφευγόντων και λόγω της νομολογίας του επί του θέματος, το Δικαστήριο απορρίπτει το αίτημα αυτό.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

103. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ

1. *Αποφασίζει* να συνεκδικάσει τις προσφυγές και να τις εξετάσει σε μία μόνη απόφαση,
2. *Κηρύσσει* τις προσφυγές παραδεκτές,
3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης ;
4. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης,
5. *Αποφαίνεται*
 - α) ότι το καθ' ου η προσφυγή κράτος πρέπει να καταβάλει στους προσφεύγοντες, εντός τριών μηνών, τα ακόλουθα ποσά λόγω ηθικής βλάβης :
 - i. προσφυγές αρ. 75226/12, 76954/12, 78786/12 και 909/13 : 2 200 ευρώ (δύο χιλιάδες διακόσια ευρώ) σε κάθε προσφεύγοντα,
 - ii. προσφυγή αρ. 75972/12 : 3 600 ευρώ (τρεις χιλιάδες εξακόσια ευρώ) από κοινού στους προσφεύγοντες,
 - iii. προσφυγή αρ. 78721/12 : 2 300 ευρώ (δύο χιλιάδες τριακόσια ευρώ),
 - iv. προσφυγές αρ. 920/13 και 2394/13 : 1 800 ευρώ (χίλια οχτακόσια ευρώ) σε κάθε προσφεύγοντα,

ν. προσφυγή αρ. 1304/13 : 4 500 ευρώ (τέσσερις χιλιάδες πεντακόσια ευρώ) από κοινού στους προσφεύγοντες,

β) ότι στα ως άνω επιδικασθέντα ποσά πρέπει να προστεθεί κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος από τους προσφεύγοντες,

γ) ότι από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξάνεται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες

6. *Απορρίπτει τα αιτήματα δίκαιης ικανοποίησης για τα περαιτέρω.*

Συντάχθηκε στα γαλλικά και κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 24 Ιουλίου 2014, σύμφωνα με το άρθρο 77§§2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου

André Wampach

Mirjana Lazarova Trajkovska

Αν. Γραμματέας

Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αρ.°	Αρ. Προσφυγής	1. Ημερομηνία κατάθεσης	Όνοματεπώνυμο προσφεύγοντος Ημερομηνία γεννήσεως Τόπος κατοικίας
1.	75226/12	14/11/2012	Ε. Μ. 17/02/1932 Χανιά
2.	75972/12	20/11/2012	Σ. Μ. 07/02/1951 Ερέτρια Γ. Μ. 05/02/1979 Αθήνα Α. Μ. 03/11/1982 Αμαρούσιο
3.	76954/12	28/11/2012	Ι. Κ. 23/02/1931 ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΒΑΛΑΣ
4.	78721/12	04/12/2012	Κ. Κ. 20/12/1920 Κάμπος Αβίας Καλαμάτας

Αρ.º	Αρ. Προσφυγής	1. Ημερομηνία κατάθεσης	Όνοματεπώνυμο προσφεύγοντος Ημερομηνία γεννήσεως Τόπος κατοικίας
5.	78786/12	04/12/2012	Ε. Χ. 18/02/1938 Θύρριο Αιτωλοακαρνανίας
6.	909/13	19/12/2012	Γ. Σ. 14/03/1947 Μαρκόπουλο Αττικής
7.	920/13	19/12/2012	Α.Α. 19/12/1929 Θεσσαλονίκη
8.	1304/13	02/01/2013	Α. Α. 05/02/1940 Μελιγαλάς ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ Ε. Α. 17/07/1973 Αθήνα Θ. Α. 27/03/1977 Αθήνα

Αρ.º	Αρ. Προσφυγής	1. Ημερομηνία κατάθεσης	Όνοματεπώνυμο προσφεύγοντος Ημερομηνία γεννήσεως Τόπος κατοικίας
9.	2394/13	04/01/2013	Δ. Δ. 31/12/1933 Περιγιάλι ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα